

DOI 10.34132/mspc2025.01.13.44

Олексій Цимбаленко

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У КОНТЕКСТІ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ ГРОМАД

Післявоєнна відбудова територіальних громад України є не лише питанням відновлення інфраструктури, а й можливістю для впровадження інноваційних підходів до публічного управління. У матеріалах визначено результати аналізу потенціалу інтеграції концепцій сталого розвитку, циркулярної економіки та теорії достатку в процес відновлення громад. Підкреслено важливість переходу від парадигми дефіциту до мислення достатку, що сприятиме мобілізації місцевих ресурсів, залученню інновацій та активізації громадянського суспільства. Запропоновано стратегічні підходи до публічного управління, які дозволяють територіальним громадам не лише ефективно відновитись, але й стати активними учасниками вирішення глобальних викликів.

Ключові слова: публічне управління, територіальні громади, післявоєнна відбудова, сталий розвиток, глобальні виклики, циркулярна економіка, теорія достатку, 7D, стратегічне планування, інновації.

Післявоєнна відбудова України – це складний і багатогранний процес, що вимагає не лише економічне, соціальне та екологічне відновлення громад, інвестиції в інфраструктуру, але і зміна підходів до організації публічного управління. Зміни в публічному управлінні є не менш ефективним ресурсом відновлення громад, тому що пов'язані з учасниками управлінського процесу (органами влади, бізнесом, місцевими мешканцями), тобто тими хто приймає участь у визначенні пріоритетів, виробленні довгострокових планів, раціонального використання ресурсів спрямованих на стійкий, сталий розвиток громади. Територіальні громади мають стати не лише об'єктами допомоги, але й активними суб'єктами соціально-економічних перетворень, щоб протистояти глобальним викликам.

У вирішенні цих проблем може допомогти інтеграція в практику публічного управління сучасних концепцій сталого розвитку, інноваційних підходів та стратегічного планування. На нашу думку у контексті повоєнного відновлення громади, особливу увагу потрібне приділити підходам, які поєднують глобальний вимір викликів з локальними можливостями громад, зокрема: теорія достатку Пітера Діамандіса, підхід 7D, концепція циркулярної економіки, підхід глобальних гранд-викликів Університету Сингулярності (Singularity University, США, Каліфорнія) до місцевого рівня. Саму тому розглянемо їх більш докладніше.

Так теорія достатку Пітера Діамандіса, співзасновника Університету Сингулярності, оснований на зміні традиційної парадигми мислення в умовах обмежених ресурсів. Замість фокусування на дефіцитах (фінансів, матеріалів, кадрів), пропонується мислити в категоріях достатку: технології, знання, відкриті дані, глобальні мережі – все це є ресурсами, доступними і для невеликих громад. Як зазначає П. Діамандіс: «Більшість проблем можна вирішити, якщо застосувати правильне мислення, інструменти та співпрацю» [1]. Підкреслимо, що теорію достатку можна розглядати, як психологічний принцип визначення цілей і мотивацій, що дозволяє управлінням досягти успіху через зміну мислення до створення планів дій та прийняття обґрунтованих управлінських рішень для їхнього досягнення. А нову парадигму мислення достатку (abundance thinking) розуміти, як концентрацію на можливостях, а не на обмеженнях, тому що вона здатна змінити підхід до формування політик у громадах, активізуючи локальні ресурси, інноваційний потенціал, знання та соціальну енергію мешканців.

Наступним ключовим напрямком виступає концепція багатовимірного планування 7D, яка була сформована для планування міського простору, але є універсальною до організації розвитку територій. Цей підхід враховує сім ключових параметрів: щільність забудови (Density), функціональне різноманіття (Diversity), дизайн середовища (Design), доступність об'єктів (Destination Accessibility), транспортну логістику (Distance to Transit), управління попитом (Demand Management) і демографічні характеристики (Demographics) [2]. Такий погляд дозволяє уникнути фрагментарності та секторальної обмеженості в управлінні, і натомість забезпечує багатовимірне, інтегроване бачення відбудови. Наприклад, відновлюючи житловий район, громада має врахувати

доступ до шкіл, лікарень, енергоефективність, зелені зони, інфраструктуру для людей з інвалідністю, а також потреби майбутніх поколінь.

Отже, 7D-модель дозволяє здійснювати системне планування розвитку громад з урахуванням просторових, соціальних, економічних, транспортних, демографічних та управлінських факторів, формуючи цілісні рішення у процесі відновлення.

Застосування теорії циркулярної економіки, як альтернативи лінійній економіці, яка передбачає відновлення, повторне використання, раціональне споживання ресурсів, що потребує менше енергії та логістики. У контексті післявоєнної відбудови це, передусім, – переробка відходів руйнувань, повторне використання матеріалів, оптимізація ресурсів, розвиток місцевих систем збирання та сортування відходів, компостування, локальні цикли водокористування та енергопостачання. У співпраці з ПРООН в низці українських громад вже реалізуються пілотні проекти, зокрема зі збору і переробки будівельного сміття для ремонту доріг. Це не лише економічно ефективно, а й екологічно безпечніше і швидше за традиційні підходи [3].

Підхід глобальних гранд-викликів Singularity University та його адаптація до місцевого рівня. Ці виклики охоплюють такі напрями, як енергетика, довкілля, продовольство, вода, житло, охорона здоров'я, освіта, безпека, врядування, тощо [4]. Кожен з них може бути адресований за допомогою рішень, що створюються на рівні громади. Наприклад, впровадження децентралізованих джерел енергії, розвиток локальних агропродовольчих систем, цифровізація шкільної освіти, створення екологічних укриттів і медичних пунктів з автономним живленням – все це одночасно відповідає локальним потребам та сприяє досягненню глобальних цілей сталого розвитку, може мати позитивний соціально-економічний та екологічний ефект у громадах. Таким чином, циркулярна економіка дозволяє створити ефективні моделі зменшення втрат, повторного використання матеріалів, переробки, а також нові формати взаємодії між владою, бізнесом і громадянами на основі екологічної відповідальності.

Дослідження вказаних підходів дозволяє запропонувати наступні практичні рекомендації для територіальних громад за наступними напрямками:

1. Інституціоналізація стратегічного бачення сталого розвитку:

- розробити та імплементувати локальні стратегії відновлення з інтеграцією цілей сталого розвитку ООН (цср) як структурної основи;
- впровадити індикаторну систему моніторингу цср-напрямів на рівні громад (енергетика, вода, освіта, врядування, клімат тощо);
- переглянути існуючі місцеві програми розвитку з урахуванням глобальних викликів і принципів довгострокової екологічної, соціальної та економічної стійкості.

2. Переосмислення ресурсів в парадигмі достатку:

- провести ресурсний аудит громади з урахуванням не лише матеріальних активів, а й людського капіталу, освітнього потенціалу, соціальних ініціатив;
- створити банки ідей або цифрові платформи краудсорсингу для збору інноваційних рішень від мешканців громади, бізнесу, молоді; забезпечити обмін досвідом впровадження інноваційних проектів на регіональному та національному рівнях;
- визначити невикористаний потенціал: наприклад, перетворення будівельних відходів на ресурс, закинутих територій – на креативні простори та інноваційні проекти.

3. Впровадження багатовимірної планування (7D):

- розробити інтегровані просторові плани розвитку з урахуванням факторів 7d: щільність, функціональність, доступність, демографія, мобільність, дизайн, управління попитом;
- застосовувати ГІС-платформи та урбан-аналітику для візуалізації потреб громади, прогнозування розвитку та формування сценаріїв відновлення;
- створити міждисциплінарні робочі групи при органах місцевого самоврядування, які об'єднують експертів з архітектури, соціальної політики, економіки, екології, транспорту.

4. Циркулярна економіка як інструмент еко-ефективного відновлення:

- запровадити локальні системи сортування та переробки відходів, у тому числі уламків зруйнованих будівель;
- створити муніципальні майданчики або підприємства з обробки вторинної сировини;
- надати податкові пільги чи пільгові кредити для малого бізнесу, що працює у сфері циркулярної економіки (компостування, переробка, екологічний дизайн тощо).

5. *Посилення цифрової трансформації публічного управління:*

- розвивати електронну демократію: інструменти е-консультацій, бюджети участі, онлайн-голосування щодо пріоритетів відбудови;
- створити відкриті дашборди реконструкції для моніторингу стану відновлення громади, бюджету, проєктів;
- впровадити цифрові навчальні платформи для службовців і лідерів громад щодо стратегічного управління, проектного менеджменту, sdg-інтеграції.

6. *Формування партнерств та відкритої екосистеми відбудови:*

- розвивати тристоронні партнерства: громада – університети – бізнес. створювати спільні інкубатори, платформи рішень, аналітичні хаби;
- ініціювати участь громад у європейських програмах трансформації: Horizon Europe, Green Deal, LIFE, New European Bauhaus;
- забезпечити інституційну підтримку участі громад в міжнародних донорських програмах (технічна допомога, супровід, фінансування аналітики).

7. *Розбудова стійкості через освіту, охорону здоров'я та врядування:*

- інвестувати у модернізацію системи освіти з урахуванням інклюзивності, цифровізації, нових компетентностей (зелені технології, підприємництво);
- забезпечити відбудову медичної інфраструктури з акцентом на доступність, автономність і профілактичну медицину;
- реформувати системи врядування в бік процедурної відкритості, участі громади, стійкості до криз.

Таким чином, післявоєнна відбудова територіальних громад України є не лише інфраструктурним завданням, а й стратегічною можливістю для запуску довготривалих трансформацій, орієнтованих на досягнення цілей сталого розвитку та посилення ролі громад у вирішенні планетарних викликів.

Інтеграція сучасних концепцій, зокрема теорії достатку, багатовимірного планування (7D), циркулярної економіки та гранд-викликів Університету Сингулярності, створює нові інтелектуальні рамки для стратегічного публічного управління на місцевому рівні.

Запропоновані підходи мають практичне значення для побудови нової архітектури публічного управління в територіальних громадах України. Передусім, йдеться про перехід від реактивного, короткотермінового адміністрування до стратегічного, ціннісно орієнтованого управління на основі даних, прогнозування та участі. Громади мають розглядатися не лише як одержувачі публічних ресурсів, а як повноцінні суб'єкти, здатні самостійно сформувати бачення свого розвитку, мобілізувати внутрішні ресурси, впроваджувати інновації, адаптувати глобальні рішення під локальні умови.

Отже, публічне управління нового типу, що базується на інноваційності, відкритості, довірі, багаторівневому партнерстві та цифрових технологіях, здатне забезпечити ефективну реалізацію реконструкції не як повернення до «довоєнного стану», а як переходу до якісно нової реальності – більш стійкої, справедливої та інноваційної.

References

1. Diamandis, P., & Kotler, S. (2012). *Abundance: The Future Is Better Than You Think*. Free Press [in English].
2. Przybylowski, A. (et al.) (2021). 7D Urban Analysis and Mobility. *Journal of Urban Planning* [in English].
3. Ekoloґichno orіentovaniy pidkhid do vidbudovy Ukrainy [An Environmentally Oriented Approach to Rebuilding Ukraine]. (n.d.). (2023). www.undp.org. Retrieved from: <https://surl.li/izwboz> [in Ukrainian].
4. Global Grand Challenges. (n.d.). su.org. Retrieved from: <https://surl.lu/lhjeid> [in English].
5. What is a Circular Economy? (n.d.). ellenmacarthurfoundation.org. Retrieved from: <https://ellenmacarthurfoundation.org/topics/circular-economy-introduction/overview> [in English].

**INNOVATIVE APPROACHES TO PUBLIC ADMINISTRATION IN THE POST-WAR COMMUNITY
RECONSTRUCTION CONTEXT**

The post-war reconstruction of territorial communities in Ukraine is not merely a matter of rebuilding physical infrastructure, but also an opportunity to implement innovative approaches to public administration. This materials presents the results of a study that explores the potential for integrating the principles of sustainable development, circular economy models, and the Abundance Theory into local recovery processes. Particular emphasis is placed on the transformation from a scarcity paradigm to a mindset of abundance, which enables the mobilization of regional resources, the stimulation of innovation, and the activation of civil society. The paper proposes strategic approaches to public administration that empower territorial communities to recover effectively and contribute as active stakeholders in addressing global challenges.

Keywords: public governance, public administration, territorial community, post-war reconstruction, sustainable development, global challenges, circular economy, Abundance Theory, 7D, strategic planning, innovation.

Відомості про автора / Information about the Author

Олексій Цимбаленко, аспірант Навчально-наукового інституту публічного управління та адміністрування Чорноморського національного університету імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна. E-mail: oleksii.tsymbalenko@gmail.com, orcid: <https://orcid.org/0009-0001-8074-2463>.

Oleksii Tsymbalenko, PhD-student of the Educational and Scientific Institute of Public Management and Administration, of the Black Sea National University named after Peter Mohyla, Mykolaiv, Ukraine. E-mail: oleksii.tsymbalenko@gmail.com, orcid: <https://orcid.org/0009-0001-8074-2463>.